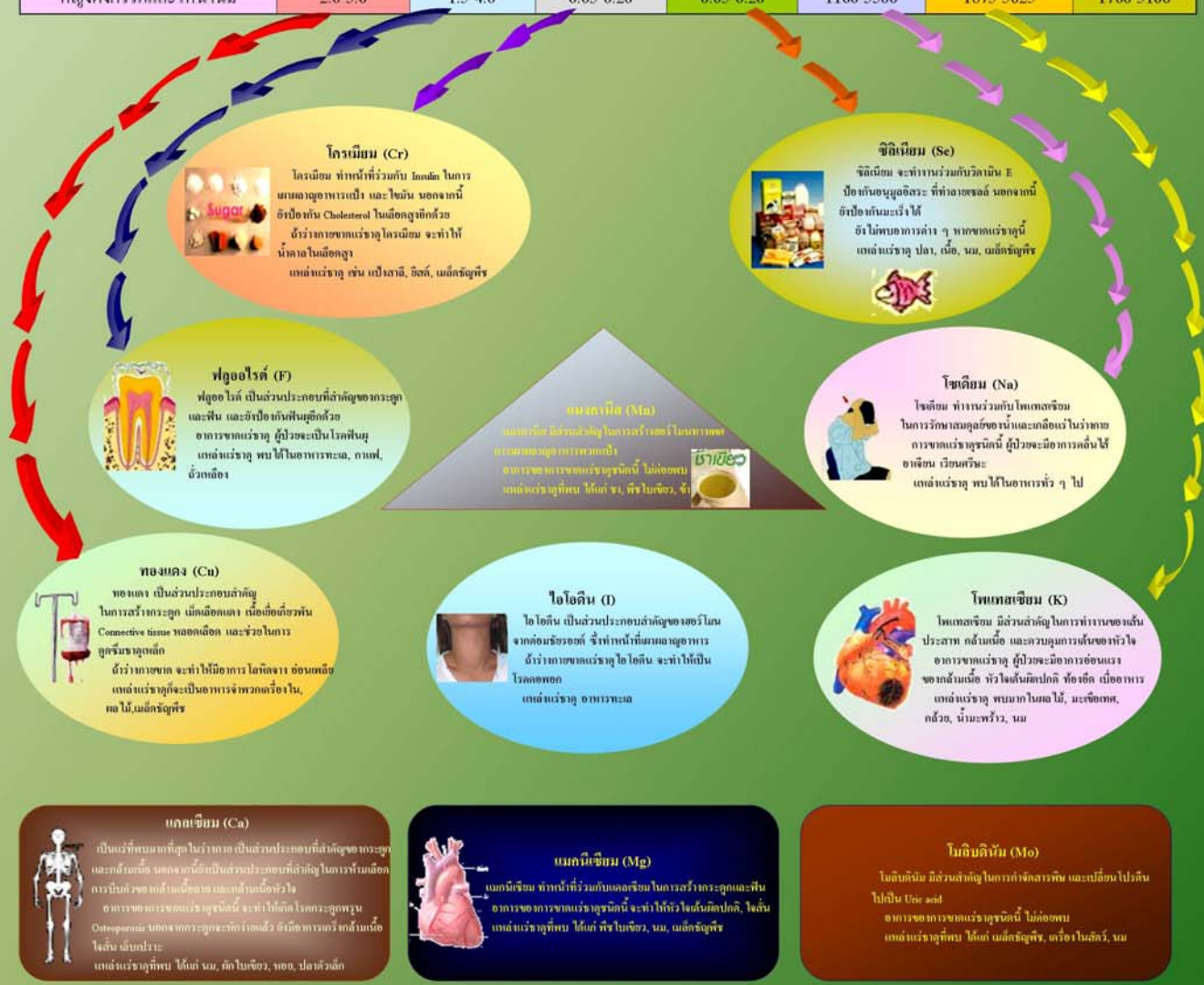

ภาคผนวก 2
โปสเตอร์ที่จัดแสดง
(12 แผ่น)

แร่เพื่อสุขภาพ

คุณต้องการ แร่ธาตุ วันละเท่าไร

วัย	อายุ (เดือน)	ทองแดง (Cu) (mg)	ฟลูออไรด์ (F) (mg)	โครเมียม (Cr) (mg)	ซีลีเนียม (Se) (mg)	โซเดียม (Na) (mg)	โพแทสเซียม (K) (mg)	คลอไรด์ (Cl) (mg)
ทารก	0-3	น้ำหนักมารดา						
	3-5	0.5-0.7	0.1-0.5	0.01-0.04	0.01-0.04	115-350	350-925	275-700
	6-11	0.7-1.0	0.2-1.0	0.02-0.06	0.02-0.06	250-750	425-1275	400-1200
	อายุ (ปี)							
เด็ก	1-3	1.0-1.5	0.5-1.5	0.02-0.08	0.02-0.08	325-975	550-1650	500-1500
	4-6	1.5-2.0	1.0-2.5	0.03-0.12	0.03-0.12	450-1350	775-2325	700-2100
	7-9	2.0-2.5	1.5-2.5	0.05-0.20	0.05-0.20	600-1800	1000-3000	925-2775
วัยรุ่น	10-19	2.0-3.0	1.5-2.5	0.05-0.20	0.05-0.20	900-2700	1525-4575	1400-4200
ผู้ใหญ่	20 ขึ้นไป	2.0-3.0	1.5-4.0	0.05-0.20	0.05-0.20	1100-3300	1875-5625	1700-5100
หญิงตั้งครรภ์และให้นม		2.0-3.0	1.5-4.0	0.05-0.20	0.05-0.20	1100-3300	1875-5625	1700-5100

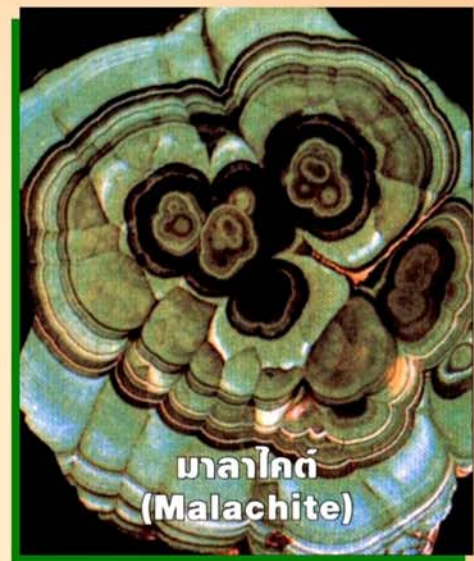
ทองแดง (Copper)

ธาตุทองแดง (Cu)

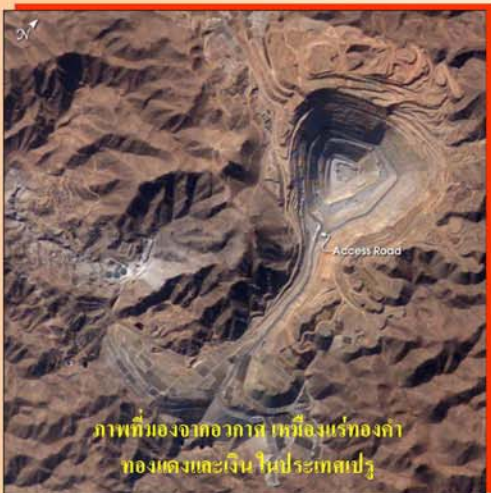
ทองแดง เป็นธาตุที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ด้วยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างกระดูก เม็ดเลือดและเนื้อเยื่อ ต่าง ๆ อีกทั้งมีส่วนสำคัญให้ร่างกายดูดซึมธาตุเหล็ก หากร่างกายได้รับทองแดงน้อยเกินไปก็จะทำให้มีอาการผอมแห้งแรงน้อย โลหิตจาง ร่างกายมนุษย์ไม่สามารถดูดซึมทองแดงจากแร่ในธรรมชาติได้ ทองแดงต้องมีการทางชีวเคมีเปลี่ยนโครงสร้างให้เหมาะสม ปกติเราได้รับทองแดงจากอาหารพวก เครื่องในสัตว์ ผลไม้และเมล็ดธัญพืช

สินแร่ทองแดง (Copper ore)

ทองแดง เป็นโลหะที่มีประโยชน์มากที่สุดชนิดหนึ่ง มนุษย์ได้นำทองแดงมาใช้มานานแล้ว ทั้งในรูปโลหะทองแดง หรือโลหะผสม มีการนำมาใช้มากในทางอุตสาหกรรมด้วยทองแดงมีความสามารถในการนำไฟฟ้าและความร้อนสูง ทนต่อการสึกกร่อน มีความอ่อนตัวทำให้เป็นเส้นได้ง่าย ไม่เป็นแม่เหล็ก ในธรรมชาติมีแร่ทองแดงหลายชนิด ที่มีทองแดงเป็นองค์ประกอบ ที่สำคัญได้แก่ ทองแดงธรรมชาติ (Native copper, Cu) ดาลโคไซด์ (Chalcocite, Cu_2S) บอร์ไนต์ (Bornite, Cu_5FeS_4) ดาลโคไพไรต์ (Chalcopyrite, CuFeS_2) มาลาไคต์ (Malachite, $\text{CuCO}_3(\text{OH})_2$) อะซูไรต์ (Azurite, $\text{Cu}_3(\text{CO}_3)_2(\text{OH})_2$)

มาลาไคต์
(Malachite)

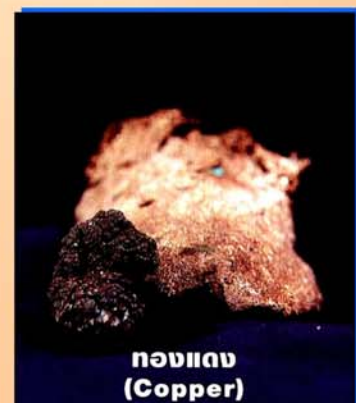

ภาพที่มองจากอากาศ เหมืองแร่ทองคำ
ทองแดงและเงิน ในประเทศเปรู

แหล่งแร่ทองแดง

แหล่งแร่ทองแดงในประเทศไทย จนถึงปัจจุบันนี้ ยังไม่มีการเปิดทำเหมืองแร่ทองแดงในประเทศไทย ที่พบก็มีการพบในหลายจังหวัดของประเทศไทย เช่น จ.ลำพูน ลำปาง อุตรดิตถ์ แพร่ น่าน เลย หนองคาย ขอนแก่น นครราชสีมา เพชรบูรณ์ ตาก นครสวรรค์ อุทัยธานี ลพบุรี ฉะเชิงเทรา ฯลฯ

แหล่งแร่ทองแดงที่สำคัญในโลก เหมืองแร่ทองแดงมักดำเนินการในลักษณะของเหมืองทาบ (Open pit) ในประเทศเปรู มีเหมืองแร่ขนาดใหญ่จนสามารถมองเห็นได้ชัดเจนจากอวกาศ ประเทศที่ผลิตแร่ทองแดงมากได้แก่ประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา ชิลี ฯลฯ การทำเหมืองแร่ทองแดงมักมีแร่พลอยได้จากการทำเหมืองได้แก่ ทองคำ เงิน ฯลฯ

ทองแดง
(Copper)

ฟลูออรีน (Fluorine)

ธาตุฟลูออรีน (F)

เป็นธาตุที่มีความสำคัญต่อกระดูกและฟันของมนุษย์มาก หากมีมากเกินไป หรือน้อยเกินไปก็มีปัญหาทั้งนั้น ฟลูออรีนเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของกระดูกและฟัน มนุษย์เราได้รับธาตุนี้จากอาหารทะเล กาแฟ ถั่วเหลือง ฯลฯ

แร่ฟลูออไรต์ (Fluorite, CaF_2)

เกิดจากฟลูออรีนที่มีอยู่ในแมกมา (Magma) เคลื่อนย้ายออกมาทั้งในรูปที่เป็นก๊าซและน้ำร้อน เมื่อมีสภาวะที่เหมาะสมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง บริเวณที่มีแคลเซียม (Calcium, Ca) เช่น หินปูน หรือสารละลายของแคลเซียม ก็จะมีการทำปฏิกิริยา กลายเป็นแร่ฟลูออไรต์ (Fluorite, CaF_2) ตกผลึกในรูปแบบต่างๆ การเกิดของแร่มีหลายแบบ เช่น แบบสายแร่ แบบกรรมวิธีของก๊าซ แบบแทนที่ในหินทองที่ เช่น หินปูน หินดินดานและหินทราย เป็นต้น

ฟลูออไรต์มีรูปผลึกอยู่ในระบบไอโซเมทริก มีแนวแตกเรียบที่สมบูรณ์ 4 แนว มักพบเกิดแบบผลึกลูกเต๋าหรือลูกเต๋าสองลูกฝังซ้อนกันเป็นผลึกแฝด หรืออาจเกิดในลักษณะเนื้อแน่น หรือแบบมวลเมล็ดเกาะแน่น ซึ่งมีทั้งแบบที่เกิดเป็นชั้นและเกิดเป็นลูกๆ เหมือน พวงอุ้ง (Botryoidal) บางครั้งอาจมีเนื้อเนียนละเอียดซึ่งมองดูคล้ายแร่ควอตซ์ มีความแวววาวคล้ายแก้ว มีหลายสี เช่น สีขาว สีเขียวอ่อน สีเขียวมรกต สีเหลืองอมน้ำตาล สีน้ำเงินอมเขียว สีน้ำเงินคล้ายค้อนช้างดำ และสีม่วง สีผงละเอียดของแร่เป็นสีขาว

แหล่งแร่ฟลูออไรต์

ในประเทศไทยพบฟลูออไรต์ บริเวณจังหวัด เชียงใหม่ ลำพูน แม่ฮ่องสอน ลำปาง เชียงราย แพร่ อุตรดิตถ์ สุโขทัย กำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ อุทัยธานี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี และ เพชรบุรี ในต่างประเทศ ประเทศที่ผลิตแร่ฟลูออไรต์เป็นรายใหญ่ที่สุดในโลก ได้แก่ ประเทศเม็กซิโก

โครเมียม (Chromium)

ธาตุโครเมียม (Cr)

เป็นธาตุที่ทำหน้าที่ร่วมกับอินซูลิน (Insulin) ในการเผาผลาญอาหารพวกแป้งและไขมัน นอกจากนี้ยังป้องกันคอเลสเตอรอล (Cholesterol) ในเลือดสูง ถ้าร่างกายมนุษย์ขาดธาตุโครเมียม จะทำให้น้ำตาลในเลือดสูง แหล่งโครเมียมในอาหารเช่น แป้งสาลี ยีสต์ เมล็ดธัญพืช

แร่โครไมต์ (Chromite, FeCr_2O_4)

แร่โครไมต์นี้เป็นแร่ชุดแรก ที่ตกผลึกแยกจากหินหนืด (Magma) ที่กำลังเย็นตัว เกิดร่วมกับหินเพริโดไทต์ และเซอร์เพนทีไนต์ แร่โครไมต์มีระบบผลึกไอโซเมทริก แบบออกตะฮีดรอน ผลึกส่วนมากเล็กและหายาก ส่วนมากเนื้อสมานแน่น สีดำแบบเหล็กหรือดำน้ำตาล สีผงละเอียดสีน้ำตาลเข้ม แข็ง 5.5 ก.พ. 4.6 วาวแบบโลหะหรือกึ่งโลหะ หรือผิวด้าน ๆ คล้ายยางมะตอย

แหล่งแร่โครไมต์

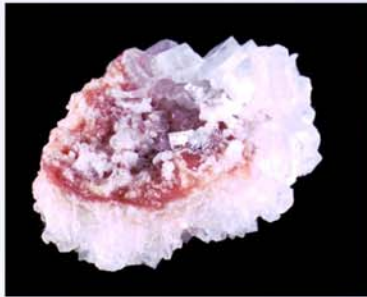
ในประเทศไทยพบที่จังหวัดอุดรดิตถ์ น่าน ปราจีนบุรี นราธิวาส ที่จังหวัดน่านเคยมีความพยายามในการทำเหมืองแร่โครไมต์ แต่ก็ได้ยุติไปแล้ว ในต่างประเทศ มีแหล่งแร่โครไมต์ที่สำคัญที่ รัสเซีย สหภาพแอฟริกาใต้ ตุรกี ฟิลิปปินส์ คิวบา และ สหรัฐอเมริกา

โซเดียม (Sodium) & คลอรีน (Chlorine)

ธาตุโซเดียม (Na)

เป็นธาตุที่ทำหน้าที่ร่วมกับ โพแทสเซียม ในการรักษาสมดุลของน้ำและเกลือแร่ในร่างกาย การขาดธาตุชนิดนี้ผู้ป่วยจะมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน เวียนศีรษะ ซึ่งแหล่งของโซเดียมนี้มีมากมายจากเกลือในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งเกลือสมุทรเกลือสินเธาว์และเกลือหิน

ธาตุคลอรีน (Cl)

เป็นธาตุที่มีสถานะเป็นก๊าซสีเหลืองปนเขียว กลิ่นฉุน ซึ่งแหล่งของคลอรีนนี้มีมากมายจากเกลือในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งเกลือสมุทรเกลือสินเธาว์และเกลือหิน

แร่เฮไลต์ (Halite, NaCl)

อาจเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าเกลือหิน (Rock salt) มีรูปผลึกในระบบไอโซเมทริก มักพบเกิดในลักษณะรูปลูกเต๋า อาจตกผลึกเป็นมวลเมล็ดจับกันเป็นเนื้อแน่น มีความแข็ง 2.5 ค.พ. 2.165 โปร่งใสถึงโปร่งแสง ไม่มีสีหรือสีขาว ถ้าหากมีมลทินของสารประกอบอื่นเจือปนอาจมีสีเหลืองแดง น้ำเงินและม่วงปนอยู่บ้าง

เสาเกลือในประเทศอิสราเอล

แหล่งแร่เฮไลต์

ในประเทศไทยพบเฮไลต์หรือเกลือหินนี้ส่วนใหญ่ในพื้นที่ราบสูงโคราชโดยเกิดเป็นชั้นเกลือหินแทรกกับหินชั้น และมักมีการทำเกลือสินเธาว์โดยการสูบน้ำเกลือที่มีเกลือละลายจากชั้นหินดังกล่าวมาเคี่ยวหรือตากให้แห้งจนได้เกลือโซเดียมคลอไรด์

มีโครงการทำแร่โพแทชในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีจุดมุ่งหมายที่จะเอาเกลือโพแทสเซียมออกมา การทำเหมืองแร่นี้จะมีเกลือหินเป็นแร่พลอยได้ ซึ่งรายละเอียดอยู่ในโปสเตอร์ถัดไป

Great salt Lake, USA

โพแทสเซียม (Potassium)

ธาตุโพแทสเซียม (K)

เป็นธาตุที่มีส่วนสำคัญต่อการทำงานของเส้นประสาท กล้ามเนื้อ และควบคุมการเต้นของหัวใจ หากร่างกายขาดธาตุนี้ จะมีอาการอ่อนแรงของกล้ามเนื้อ หัวใจเต้นผิดปกติ ท้องอืด เบื่ออาหาร แหล่งอาหารที่พบธาตุนี้มากได้แก่ผลไม้ มะเขือเทศ ถั่วฝักยาว น้ำมันมะพร้าว นม

แก้วและคริสตัล

แร่ที่มีโพแทสเซียมเป็นองค์ประกอบ

แร่ที่สำคัญอีกชนิดหนึ่งคือ แร่โพแทสเซียมเฟลด์สปาร์ ซึ่งอาจจำแนกย่อยออกเป็นแร่อีก 2 ชนิดได้แก่ แร่ออร์โทเคลส และไมโครไคลน์ (Orthoclase and Microcline, $KAlSi_3O_8$) แร่นี้มีการนำมาใช้มากในอุตสาหกรรมเซรามิก แก้ว กระจก ทั้งนี้จะรวมถึงผลิตเป็นฟิล์มเคลือบที่มีคุณภาพดี นอกจากนี้แร่ชนิดนี้แล้ว ธาตุโพแทสเซียมยังเป็นส่วนประกอบของแร่หลายชนิดเช่นแร่โพแทชที่เป็นแหล่งที่ให้โพแทสเซียมที่สำคัญได้แก่ แร่ซิลไวต์ (Sylvite, KCl) และคาร์บัลไลต์ (Carnallite, $KMgCl_3 \cdot H_2O$)ซึ่งจะมีรายละเอียดในโปสเตอร์แผ่นถัดไป

กระจกสี

แหล่งแร่โพแทสเซียมเฟลด์สปาร์

ในประเทศไทยมีแหล่งแร่โพแทสเซียมเฟลด์สปาร์หลายแหล่งที่ จังหวัดตาก ราชบุรี เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ฯลฯ

เหมืองแร่เฟลด์สปาร์

เหมืองแร่เฟลด์สปาร์ จังหวัดตาก

โพแทช (Potash)

แหล่งแร่โพแทชที่สำคัญที่นำมาใช้ทางการค้าเกือบทั้งหมดอยู่ในรูปโพแทสเซียมคลอไรด์ที่สำคัญได้แก่ ซิลไวต์ (Sylvite, KCl) ซึ่งนำมาใช้มากที่สุด ในธรรมชาติเกิดจากการระเหยของน้ำทะเล ตกเป็นชั้นตะกอนมักเกิดร่วมกับเกลือหิน (Rock salt)

แหล่งแร่โพแทช

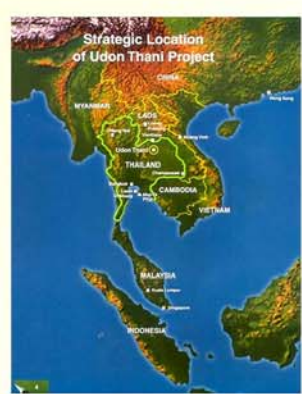
แหล่งแร่โพแทชพบมากแถบประเทศแคนาดา สหภาพโซเวียตเดิม ปริมาณสำรองบริเวณนี้มีมากกว่าครึ่งหนึ่งของปริมาณสำรองทั้งหมดในโลก มีการนำแร่จากแหล่งนี้มาใช้มากกว่าร้อยละ 80 ของที่ใช้กันทั่วโลก แหล่งแร่โพแทชแหล่งอื่น ๆ กระจายอยู่แถบประเทศสหรัฐอเมริกา ยุโรป ตะวันออกกลาง ไทย ดองโก

environment

แหล่งแร่โพแทชในประเทศไทย

ในประเทศไทยที่มีการสำรวจพบแหล่งแร่คาร์เนลไลต์ (Carnellite, $KMgCl_3 \cdot H_2O$) ในบริเวณแอ่งโคราช ที่อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ เกิดอยู่ระหว่างชั้นแร่เกลือหิน อยู่ลึกประมาณ 150 เมตร มีความหนาโดยเฉลี่ยประมาณ 23.9 เมตร ขณะนี้กำลังดำเนินการทำเหมืองชื่อโครงการเหมืองแร่โพแทชของอาเซียน และแหล่งซิลไวต์เกิดร่วมกับชั้นแร่คาร์เนลไลต์อยู่ระหว่างชั้นแร่เกลือหิน อยู่ลึกประมาณ 400 เมตร บริเวณแอ่งสกลนคร ที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี จากการเจาะสำรวจมีปริมาณสำรองค้ำในเชิงพาณิชย์ และในอนาคตอันใกล้อาจจะมีการทำเหมืองแร่โพแทชในจังหวัดชัยภูมิและจังหวัดอุดรธานี

สังกะสี (Zinc)

ธาตุสังกะสี (Zn)

ปัจจุบันนี้ได้มีงานวิจัยระบุว่าสังกะสีจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของยาต้านเชื้อเอชไอวี (HIV) หรือโรคเอดส์ ที่เรามักเรียกว่าโรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง โดยยาต้านเชื้อนี้หลายชนิดที่มีโครงสร้างโมเลกุลแบบวงกลม หรือที่เรียกว่า Cyclam และจากการศึกษาพบว่า สังกะสีจะยึดเกาะกับ Cyclam อย่างรวดเร็ว ที่มีผลให้มีการดูดซึมยาเข้าสู่เซลล์ได้ดีขึ้น นอกจากนี้ สังกะสีออกไซด์ มีส่วนช่วยให้พลาสติกที่ใช้ในทางการแพทย์มีความทนทาน ไม่เหนียวเหนอะหนะ และยังมีฤทธิ์ฆ่าเชื้อโรค ช่วยไม่ให้แบคทีเรียหรือเชื้อราเกิดในแก้ว และยังช่วยสมานแผลลดอาการคัน การนำเอาสังกะสีมาใช้ไม่สามารถนำแร่ธาตุไปใช้โดยตรงได้ ต้องผ่านการสังเคราะห์ให้มีโครงสร้างที่เหมาะสมก่อน

แร่สฟาเลอไรต์

สินแร่สังกะสี (Zinc ore)

สินแร่สังกะสี หมายถึงสารประกอบที่มีแร่สังกะสีปะปนกับสิ่งอื่น ๆ ในปริมาณที่มากพอที่จะนำไปถลุงเพื่อแยกเอาโลหะสังกะสีออกมา แร่สังกะสีที่สำคัญที่พบในประเทศไทยได้แก่:

- สฟาเลอไรต์ (Sphalerite, ZnS)
- สมิทซอไนต์ (Smithsonite, $ZnCO_3$)
- เฮมิมอร์ไฟต์ (Hemimorphite, $Zn_4(Si_2O_7)(OH)_2 \cdot 2H_2O$)
- ไฮโดรซิงคิตไคต์ (Hydrozincite, $2ZnCO_3 \cdot 3Zn(OH)_2$)

แหล่งแร่สังกะสีในภาคเหนือของประเทศไทย

แหล่งแร่สังกะสีของไทยที่สำคัญอยู่ที่ อ.แม่สอด จ.ตาก มีการผลิตสินแร่แล้วนำไปถลุงเอาโลหะสังกะสีที่มีโรงถลุงแร่สังกะสีของบริษัท ฝาดแดง อินดัสทรี จำกัด(มหาชน) ที่ อ. เมือง จ. ตาก

หน้าเหมืองบริษัทฝาดแดงอินดัสทรี จำกัด (มหาชน)

บางขั้นตอนในการถลุงแร่สังกะสี

หน้าเหมืองบริษัทตากโมนิ่ง จำกัด

แมงกานีส (Manganese)

**ไพโรลูไซต์
(Pyrolusite)**

ธาตุแมงกานีส (Mn) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของต่างกับทิม (Potassium permanganate, KMnO_4) เป็นสารประกอบที่นำมาใช้เพื่อการรักษาสุขอนามัยเช่น การใช้ในการล้างแผล ชำระล้างสารเคมี และสิ่งตกค้างในผัก ผลไม้

แร่แมงกานีสที่สำคัญ ได้แก่ ไพโรลูไซต์ (Pyrolusite, MnO_2), โซโลมิเลน (Psilomelane, $\text{BaMn Mn}_8\text{O}_{16}(\text{OH})_4$), และแมงกาไบต์ (Manganite, $\text{Mn}_2\text{O}_3 \cdot \text{H}_2\text{O}$)

ประโยชน์ของแร่แมงกานีส

แร่แมงกานีสมีการนำไปใช้ประโยชน์ในการถลุงเหล็ก และทำโลหะผสม เช่นผสมกับเหล็กให้เป็นเหล็กกล้า ใช้ในการทำแบตเตอรี่แห้ง ในอุตสาหกรรมเซรามิก และใช้ในการผลิตปุ๋ย เพื่อเพิ่มธาตุแมงกานีสให้พืช

**โซโลมิเลน
(Psilomelane)**

แหล่งแร่แมงกานีสในประเทศไทย

แหล่งแมงกานีสของไทย เช่นที่ อ.สี จ.ลำพูน อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ อ.เทิง จ.เชียงราย แต่ส่วนใหญ่ก็ปิดการไปแล้ว ในภาคเหนือได้มีการพัฒนาแหล่งที่ อ.พญาเม็งราย จ.เชียงราย

แร่ทัลก์ (Talc)

แร่ทัลก์ (Talc , $Mg_3(Si_4O_{10})(OH)_2$)

เป็นแร่ที่มีการนำมาใช้เป็นส่วนประกอบที่สำคัญของเครื่องสำอางและแป้งฝุ่นโรยตัว ทั้งนี้เพราะคุณสมบัติที่แร่นี้มีความแข็งน้อย คือแข็ง 1 และมีลักษณะที่ลื่นมือ ทำให้ไม่เกิดระคายเคือง

คุณลักษณะของแร่ทัลก์

แร่ทัลก์ มีรูปผลึกระบบโมโนคลินิก ลักษณะของผลึกเป็นแผ่นหนา ๆ รูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน และรูปหกเหลี่ยม แผ่นแร่มีเนื้อสมานแน่น ใช้มีดตัดเป็นชิ้นได้ เพราะแข็ง 1 ชีดบนผ้าได้ ค.พ. 2.7-2.8 วาวแบบมุกและแบบน้ำมันจาง สีเขียวแอปเปิล เทา ขาว หรือสีเงินมือ การทดสอบแบบง่าย โดยการใช้เล็บมือขีดผิวแร่เข้าและลื่นมือ

แหล่งแร่ทัลก์

ในประเทศไทยพบในหินแปรพวกหินชีสต์ ทั่ว ๆ ไป เช่นในจังหวัดอุดรดิตถ์ ในต่างประเทศ พบมากในประเทศ อเมริกา แคนาดา อินเดีย ออสเตรเลีย เกาหลี รัสเซีย ออสเตรีย และอิตาลี

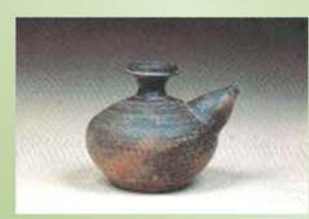

เหมืองแร่ทัลก์ อ.เมือง จ.อุดรดิตถ์

ประโยชน์ของแร่ทัลก์

นอกจากประโยชน์ ที่เกี่ยวข้องกับเครื่องสำอางค์แล้วยังเป็นวัตถุดิบ สำหรับเครื่องสุขภัณฑ์ สวิตซ์ไฟ ใช้ทำสีในเครื่องปั้นดินเผา, ยาง, ยาฆ่าแมลง, กระเบื้องมุงหลังคา, กระดาษ ฯลฯ

แร่แคลไซต์ (Calcite)

แร่แคลไซต์

เป็นแร่ที่มีการนำมาใช้เป็นส่วนประกอบที่สำคัญของเครื่องสำอางและยาหลายชนิด เป็นส่วนผสมของยาสีฟันเหลวด้วยแร่แคลไซต์มีความแข็ง 3 เมื่อผสมในยาสีฟันแล้วจะทำหน้าที่เป็นผงขัดฟัน ไม่ทำให้ฟันสึก

ผลึกแร่แคลไซต์รูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน

คุณลักษณะของแร่แคลไซต์

แร่แคลไซต์ มาจากภาษาละติน “Calx” หมายถึง ปูนเผา (Burnt lime) มีสูตรเคมีทั่วไปเป็น $CaCO_3$ มีส่วนประกอบเป็น CaO 56.0% และ CO_2 44.0% แร่แคลไซต์บางชนิดมี แมงกานีส สังกะสี และเหล็กเฟอร์รัส เข้าแทนที่ธาตุแคลเซียม ถ้าเกิดการแทนที่โดยสมบูรณ์ด้วยธาตุแมงกานีส แร่แคลไซต์จะเปลี่ยนเป็นโรโดโครไซต์ ($MnCO_3$) บางส่วนเป็นสมิทซอไนต์ ($ZnCO_3$) และซีเดอไรต์ ($FeCO_3$) สำหรับธาตุแมกนีเซียมที่เข้าแทนที่แคลเซียมมีเพียง ส่วนน้อยเท่านั้น

รูปผลึกของแร่แคลไซต์อยู่ในระบบเอกซาทริโกนอล มีรูปผลึก หลายแบบ ดังนี้ ผลึกรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ผลึกแร่ฟีนหมา ผลึกแบบ Nail-Head Spar ผลึกแบบ Iceland-Spar ผลึกแบบ Satin Spar

ผลึกแร่แคลไซต์ที่มีรูปร่างคล้ายสมอง

ผลึกแร่แคลไซต์แบบผลึกแร่ฟีนหมา

ผลึกแร่แคลไซต์

ผลึกแร่แคลไซต์รูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน

แร่แคลไซต์เมื่อทำปฏิกิริยากับกรดเกลือเจือจางจะเกิดเป็นฟองฟู และสามารถเอามีดหรือเหรียญทองแดงขีดเข้า เพราะแร่ แคลไซต์มีความแข็งค่อนข้างต่ำ

แหล่งแร่แคลไซต์

แร่แคลไซต์ พบได้ทั่วไปบริเวณที่มีหินชั้นและหินแปร โดยเฉพาะบริเวณที่มีหินปูน มักจะพบแคลไซต์ได้มาก ในตัวหินปูนเองอาจมีสายแร่แคลไซต์ตัดผ่าน หรือหินปูนตกผลึกใหม่เนื่องจากความร้อนและความกดดันแปรสภาพเป็นหินอ่อน บริเวณถ้ำหินปูน น้ำจะชะล้างเอาแคลเซียมคาร์บอเนตจากหินปูนออกมาไหลซึม ซอกซอนไปตามผนังถ้ำหรือหยดตกจากเพดานถ้ำ เมื่อน้ำระเหย ออกไปแคลเซียมคาร์บอเนตก็จะตกผลึก เกิดเป็นหินงอก (Stalagmites) และหินย้อย (Stalactites) หรืออาจจะเกิดเป็นดราบหินปูน (Travertine หรือ Tufa) แร่แคลไซต์ในประเทศไทยพบได้ทั่วไปในเกือบทุกจังหวัดที่มีหินปูน เช่น จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพชรบูรณ์ สระบุรี ลพบุรี กาญจนบุรี ชุมพร สุราษฎร์ธานี และยะลา จังหวัดที่มีการผลิต หินอ่อนที่มีลวดลายสวยงาม ได้แก่ จังหวัดลพบุรี สระบุรี และกาญจนบุรี

ถ้ำหินปูน แสดงลักษณะหินงอก หินย้อย

เหมืองหินปูน จังหวัดนครราชสีมา

